

Vítězové třiadvacáté Ji.hlavy: Sólo i Jeskyně

Třiadvacátá Ji.hlava zná své vítěze. Nejlepším českým dokumentem je Sólo francouzského režiséra Artemia Benkiho, cenu za nejvýraznější světový dokument si odnesla Fonja. V sekci Mezi moři ocenila porota rumunský snímek Učit, nejlepším debutem je belgická Afázie. Cenu za přínos světové kinematografii získal kazachstánský režisér Sergej Dvorcevoj, který je také autorem letošní festivalové znělky. Festivalovou cenu třiadvacátého ročníku Ji.hlavy navrhl čínský umělec a aktivista Aj Wej-wej.

V soutěžních sekcích třiadvacáté Ji.hlavy se setkalo sto dvacet sedm filmů. Česká radost letos čítala rekordních jedenadvacet dokumentů. Sekce se otevřela i těm českým filmům, jejichž režisérem není český tvůrce. „I díky této změně představila letošní Ji.hlava snad nejpestřejší nabídku výrazných českých dokumentů, uvedených ve světové či české premiéře,“ říká Marek Hovorka. Nejlepším z nich je podle poroty *Sólo* francouzského režiséra Artemia Benkiho. „Oceňujeme lehkost, nenásilnost a soustředěnost s jakou autor zobrazil silný lidský příběh trpícího člověka a dostal se do jeho maximální možné blízkosti bez rušivých formálních efektů a patosu,“ zní zdůvodnění poroty, ve které zasedl například loňský vítěz České radosti Karel Žalud nebo slovenská spisovatelka Monika Kompaníková. Autoři vítězného snímku obdrží finanční odměnu deset tisíc euro.

Zvláštní uznání pak porota udělila *Ztracenému břehu* filmaře Jiřího Zykunda. „Nenápadný pohled do života outsiderů upínajících se k minulosti a k místu, které navzdory dramatickým proměnám zůstává jejich domovem. Film umírněně ohledává základní otázky lidského bytí v krajině obrácené naruby. Je metaforou světa, který se rozpadá a my mu přestáváme rozumět,“ uvedli porotci. Cenu studentské poroty si pak odnesl irský dokumentarista Kris Kelly za snímek *Králové Šumavy*. „Film objektivně řeší otázku hrdinství v době relativně nedávné, významně se týkající mladých lidí. Mínění o činech hlavního hrdiny je pokřiveno soudobou ideologií a vnímáno obecně negativně. Dokument konstatuje tuto skutečnost a následně nabízí názory obou stran, které jsou řešeny ve stejné míře, dokument tak plní svou primární funkci, a to objektivní svědectví. Tím tvoří skvělý učební podklad. Umělecká i informační hodnota stojí ve stejné výšině kvality. Realisticky pojatou animací, jež je výtvarně velmi zdařilá, zobrazuje vzpomínky již nezachytitelné a obrazová složka filmu vciťuje do atmosféry tehdejší doby,“ uvedli studenti. Ti udělili také Zvláštní uznání: filmu *Apparatgeist* režisérky Marie-Magdaleny Kochové. „V seznamu filmů má odlišnou pozici několik drobnějších dokumentů, které spojuje přinejmenším krátká stopáž a mladý věk tvůrců. Tyto filmy by měly být hodnoceny jinak než větší formáty a zaslouží si i zvláštní cenu. Z nich nás nejvíce oslovil jedenáctiminutový *Aparatgeist*, který má potenciál vyvolat různorodé reakce. Trefně stylizované provedení umocňuje příběhy ze smartphonů, jejichž individualita a zdánlivá nesouvislost skvěle zobrazuje téma šíření obsahu informací. Téma vyžaduje nutně zaujetí určitého postoje, o což však režiséřce ani nešlo. Její uvolněný komentář k filmu po projekci si nás získal viditelnou ukázkou čerstvého talentu,“ uvedli studenti.

Sekce **Opus Bonum**, která reprezentuje přehlídku současného světového dokumentu, letos uvedla devět snímků. Z nich vybral porotce Cristi Puiu snímek *Fonja* režisérky Liny Zacher. Film vznikl v rámci čtyřměsíčního workshopu, v němž se deset mladistvých delikventů z převýchovného zařízení na Madagaskaru učilo pracovat s filmovou kamerou, stříhat a vyprávět vlastní příběhy. Hlavní cenu režisér udělil celému kolektivu tvůrců: Ravo Henintsoa Andrianatoandro, Lovatiana Desire Santatra, Sitraka Hermann Ramanamokatra, Jean Chrisostome Rakotondrabe, Erick Edwin Andrianamelona, Elani Eric Rakotondrasoa, Todisoa Niaina Sylvano Randrialalaina, Sitrakaniaina Raharisoa, Adriano Raharison Nantenaina, Alpha Adrimamy Fenotoky, Lina Zacher. „Za laskavost, intuici, důvěru, odvahu a velkorysost, jež drží pohromadě film, který neustále znovu potvrzuje sílu nevinného pohledu a zároveň evokuje hlasy starých mistrů,“ zní výrok porotce. Zvláštní uznání pak získala režisérka filmu Lina Zacher. „Za inteligentní a inspirativní použití kinematografických postupů při hledání nepopsatelného,“ uvedl Puiu.

Nejlepším filmem východní a střední Evropy se stal snímek *Učit* rumunského režiséra Alexe Bredea. Porota sekce **Mezi moři**, ve které zasedli například americký filmový teoretik Timothy Corrigan, ocenila

film „za oslavu nekonvenčnosti“. „Jde o zásadní film, který musí vidět celý svět. Učitel matematiky, který pracuje na okraji selhávajícího vzdělávacího systému, se stává transformačním mentorem skupiny mladých studentů. Díky jeho zanícené výuce totiž dostanou tu nejdůležitější životní lekci: „člověk se do toho, co dělá, musí tragicky zamilovat“. Cenu Mezi moři získává za oslavu nekonvenčnosti a přijetí složitosti, představivosti a vášně ve výuce film *Učit*,” uvedla porota. Autoři vítězného snímku obdrží finanční odměnu deset tisíc euro.

Ve **studentské soutěži Mezi moři** zvítězil v konkurenci sedmi snímků film *Život by mohl být tak krásný* tvůrčího tandemu Angelika Herta a Filip Jacobson. „Film začíná jako geografický a kulturní cyklistický výlet po Francii, po stopách polského válečného spisovatele ze 40. let, ovšem skutečná cesta je však duchaplným zkoumáním dynamiky vztahu. Za volně plynoucí, nepředvídatelný styl, který podřívá konvenční vyprávění o mužském dobrodružství, a za sarkastické, otevřené zkoumání povahy historického traumatu a paměti,” uvádí porota. A udělila i zvláštní uznání: českému filmu *Hnůj vezdejší* režisérky Nikoly Krutilové. „Film pomocí minimálních filmových prostředků odhaluje morální rozměr celosvětové ekologické krize a naši nevyhnutelnou potřebu jí čelit. Během čtyř ročních období jsme svědky cyklu hřbitova lidské spotřeby a nadprodukce,” zní výrok poroty. Autoři vítězného studentského snímku obdrží finanční odměnu dva tisíce dolarů (ve spolupráci s Current Time TV)

Nejlepším debutem letošního roku je belgický snímek *Afázie*. „Za silnou schopnost vyvolat niternou reakci. Za schopnost vyvolat násilí, které zkoumá. Filmu se daří převést obsah do formy a zkušenosti. Film se zaměřuje na kolektivní mlčení doprovázející brutální historické zločiny a fragmentaci historie,” uvádí porota **Prvních světů** k filmu, jehož režisérkou je Jelena Jureša. *Afázie* získala i cenu Studentské poroty. Ta ocenila zejména tvůrčí uchopení formy i vyspělý esejistický styl, kterým diváka nutí k přehodnocení hranic dosavadního myšlení a vnímání. „Na základě analýzy kolektivních i individuálních nerovností vede člověka k přijetí odpovědnosti za to, jak se choval a jak se bude chovat nadále,” uvedla dále.

Nejzajímavějším experimentálním dokumentem se stal snímek *Akce, téměř neschopný myslet* čínského režiséra Haonana Mao. „Za vizionářský a dramatický přístup k utváření světa, kterým film proměňuje skutečný životní příběh v apokalyptickou filmovou cestu,” uvádí porota. Sekce **Fascinace** letos uvedla dvacet čtyři snímků. Zvláštní uznání si odnesla obrazová miniatura *přetrvávající* Ugo Petronina. „Nádherný krátký film, který odhaluje a znovu objevuje kouzlo a působivost filmu prostřednictvím nové osobní techniky,” uvedla porota v čele s Andreou Lissonim, hlavním kurátorem londýnské Tate Modern.

Sekce **Fascinace: Expmntl.cz** uvedla dvacet snímků. Tím nejlepším z českého experimentu je *Moréna Rex* Marie Lukáčové. „Film *Moréna Rex*, kombinující žánry a styly od reklamy po videoklip, od dokumentárního filmu po čmáranice, je ironickým útokem na patriarchální finanční instituce a jejich dopad na společnosti,” zdůvodňuje porota. Autoři vítězného snímku obdrží finanční odměnu padesát tisíc korun (ve spolupráci s 8smička – zóna pro umění).

Zvláštní uznání si odnesla Franz Milec za *Abstract Horror*. „Tato sci-fi cesta, vzniklá na základě rozhovoru s jedním z nejkontroverznějších myslitelů naší doby, novátorským a prazvláštním způsobem rozkládá obraznost pohybové 3D grafiky,” uvedli porotci.

Sekce **Svědectví o přírodě** jako nejlepší film porota ocenila *Antropocén: Epocha člověka*. „Film Edwarda Burtynského, Jennifer Baichwal a Nicholase de Penciera dává celosvětové destrukci lidskou tvář. Lidé ovlivňují téměř všechny formy života na planetě. Filmaři pomocí ohromujících vizuálních obrazů, příběhů lidí a úžasných zvířat, jež s námi sdílejí tento svět, vysvětlují složitost našeho prostředí a varují před tím, co by mohlo být hromadným vyhynutím. Film je stejně rychlý a brutální jako změna, která jej pohlcuje. Výkřik o pomoc. Výzva ke změně,” zní zdůvodnění porotců, mezi kterými byl například irský novinář a spisovatel Clifford Coonan.

V sekci **Svědectví o politice** porota ocenila film *Jeskyně* režiséra Ferase Fayyada. „Proč nezůstanou a nepomáhají tam? Slyšeli jsme mnohokrát během války v Sýrii ze strany odpůrců přijímání uprchlíků. Dokument *Jeskyně* ukazuje hrdinství lékařů a zdravotnického personálu, kteří působili v obklíčené a bombardované Ghoutě. Ve své podzemní nemocnici zachránili tisíce životů, ačkoli měli k dispozici jen omezené vybavení a museli čelit nedůvěře a genderovým předsudkům. I přes vysoké odhodlání byli nakonec donuceni město tváří v tvář pokračujícímu vojenskému tažení opustit. Dokument přináší svědectví o lidské obětavosti a solidaritě, které nezlomí ani tragédie války,“ zní výrok poroty.

Nejlepším snímkem v sekci **Svědectví o poznání** je finská *Druhá strana Marsu* od Minny Långström. „Film ukazuje, že i vědecké fotografie planety Mars, jež bychom mohli vnímat jako čisté znázornění reality, ve skutečnosti realitu přetvářejí v něco, čemu rozumíme a co očekáváme. Extrémní příklad vědeckého zobrazování předmětu, s nímž nemáme žádné přímé zkušenosti, nutí diváky, aby se ptali: nakolik obrazy všech současných problémů na Zemi přetvářejí naše očekávání a schopnost porozumět,“ uvedla porota.

Ocenění za nejlepší krátkometrážní dokument v sekci **Krátká radost** si z letošní Ji.hlavy odvezla argentinská režisérka Ingrid Pokropek za snímek *Shendy Wu: deník*. Jde o osobně laděný dokument o hledání přítelkyně z dětství.

Diváky letos nejvíce oslovil snímek *Postižení muzikou* Radovana Sírta o fungování hudební kapely The Tap Tap.

Již po jedenácté byly vyhlášeny ceny **Silver Eye**, které uděluje Institut dokumentárního filmu nejlepším středo- a východoevropským snímkům trhu East Silver. V krátkometrážní kategorii mezinárodní porota ocenila „poetický film, který je přesvědčivou kombinací zvuku, obrazu a tónu“ *Pripyat Piano* české režisérky Elišky Cílkové. Zvláštní uznání získal estonský film *Čekání na zázrak* Aljony Suržikovové. V kategorii celovečerních filmů byl oceněn belgicko-švédsko-dánský film Anny Eborn *Transnistra*, jenž je dle vyjádření poroty „překrásně natočený na 16mm filmový materiál, zachycuje mezní okamžik – konec adolescence, hru mládí a světla, zasazenou do rurální krajiny v neuznané zemi.“ Zvláštní uznání získal polsko-slovenský film *Vítr. Dokumentární thriller* režiséra Michala Bielawského.

Cenu za nejlepší festivalový plakát si letos odnesl Mezinárodní filmový festival Karlovy Vary. Cenu diváků si odnesl Mezinárodní festival krátkých filmů Zubroffka.

Cenu pro nejlepší audiodokument získala Brit Jensen za dokument *Peklíčko*.